

27th Latin Summer School

January 18 to January 22 2021

Class 4 (iii)

Tutor:

Michael Hanaghan

Salvete Omnes!

Welcome to the 2021 Latin Summer School, Level 4.3!

Ausonius of Bordeaux was born ca 310 in Bordeaux. He lived a varied life, as a tutor to the Emperor Gratian, consul, professor of rhetoric, and one of the most creative and intellectually stimulating poets of Late Antiquity. His work ranges widely, from riddles, to witty epigrams, erotic poetry, and his scenic magnum opus, a description of the river Moselle.

I have made selection for us to read from across Ausonius' oeuvre, which showcase his poetic range. We may not get through it all – that is ok.

Mon	i. On Dreams (<i>Ephemeris</i> 8)
	ii. Priam and Hector's Epitaphs
Tue	In praise of the Moselle I (<i>Mosella</i> 23-74)
Wed	In praise of the Moselle II (<i>Mosella</i> 75-124)
Thu	Three Epigrams (<i>Epig.</i> 34, 80-81)
Fri	The Marriage Feast 3-6

I look forward to meeting you on zoom in January,

MH

Resources

The Latin text that we will use is freely downloadable from:

<https://archive.org/details/L096AusoniusI17>

<https://archive.org/details/L115AusoniusII1820PaulinusPellaeusEucharisticus>

(Scroll down to 'Download Options' and select 'pdf.') The facing translations and notes will no doubt be helpful to you as you prepare the texts. Or click on these direct links, and then save/download the pdf:

<https://ia803003.us.archive.org/25/items/L096AusoniusI17/L096-Ausonius%20I%3A1-7.pdf>

<https://ia802303.us.archive.org/6/items/L115AusoniusII1820PaulinusPellaeusEucharisticus/L115-Ausonius%20II%3A18-20%20Paulinus%20Pellaeus%20Eucharisticus.pdf>

The introduction at the beginning of the first Loeb volume is worth reading (but certainly is not required).

The following readings are relevant to each day's text (but are certainly not required nor expected reading).

Mon

Pucci, J. (2009) "Ausonius' *Ephemeris* and the *Hermeneumata* Tradition," *Classical Philology* 104, 50-68. (Available on JSTOR).

Tue - Wed

Green, R.P.H. (1989) "Man and Nature in Ausonius' "Moselle"," *Illinois Classical Studies* 14.1-2, 303-315 (Available on JSTOR).

Kenney, E.J. (1984) "The "Mosella" of Ausonius," *Greece and Rome* 31.2, 190-202. (Available on JSTOR)

Thu-Fri

None.

Monday

i. On Dreams (*Ephemeris* 8): Ausonius explores the strange world of his dreams.

Discutiunt nobis placidos portenta sopores,
qualia miramur, cum saepius aethere in alto
conciliant varias coetu vaga nubila formas
quadrupedum et volucrum, vel cum terrena marinis
monstra admiscentur; donec purgantibus euris
diffatae liquidum tenuentur in aera nubes,
nunc fora, nunc lites, lati modo pompa theatri
visitur: et turmas equitum caedesque latronum 5
perpetior: lacerat nostros fera belua vultus
aut in sanguinea gladio grassamur harena.
per mare navifragum gradior pedes et freta cursu
transilio et subitis volito super aera pinnis,
infandas etiam veneres incestaque noctis 10
dedecora et tragicos patimur per somnia coetus,
perfugium tamen est, quotiens portenta soporum
solvit rupta pudore quies et imagine foeda
libera mens vigilat: totum bene conscia lectum
pertractat segura manus: probrosa recedit 15
culpa tori et profugi manascunt crimina somni,
cerno triumphantes inter me plaudere: rursum
inter captivos trahor exarmatus Alanos.
templa deum sanctasque fores palatiaque aurea

specto et Sarrano videor discumbere in ostro 20
et mox fumosis conviva adcumbo popinis.

Divinum perhibent vatem sub frondibus ulmi
vana ignavorum simulacra locasse soporum
et geminas numero portas: quae fornice eburno
semper fallaces glomerat super aera formas: 25

altera, quae veros emittit cornea visus,
quod si de dubiis conceditur optio nobis,
desse fidem laetis melius quam vana timeri,
ecce ego iam malim falli; nam, dum modo semper
tristia vanescant, potius caruisse fruendis, 30

quam trepidare malis, satis est bene, si metus absit,
sunt et qui fletus et gaudia controversum
coniectent varioque trahant eventa relatu.

Ite per oblicos caeli, mala somnia, mundos,
inrequieta vagi qua difflant nubila nimbi; 35

lunares habitate polos: quid nostra subitis
limina et angusti tenebrosa cubilia tecti?
me sinite ignavas placidum traducere noctes,
dum redeat roseo mihi Lucifer aureus ortu.

quod si me nullis vexatum nocte figuris 40
mollis tranquillo permulserit aere somnus,
hunc lucum, nostro viridis qui frondet in agro
ulmeus, excubiis habitandum dedico vestris.

ii. Priam and Hector's Epitaphs (23-24a)

23 Priamo

Hic Priami non est tumulus nec condor in ista

sede: caput Danaï deripuerunt meum.

Ast ego cum lacerum sine nomine funus haberem,

confugi ad cineres Hectoreos genitor.

Illic et natos Troiamque Asiamque sepultam

inveni et nostrum quidquid ubique iacet.

24 item Priamo

Qui tumulum Priami quaerit, legat Hectoris ante.

Ille meus, nato quem prius ipse dedi.

Hectoris et patris simul est commune sepulchrum,

amborum quoniam iuncta ruina fuit.

24a Hectori

Hectoris et patriae simul est commune sepulchrum,

amborum quoniam iuncta ruina fuit.

Tuesday

In praise of the Moselle I (*Mosella* 23-74)

Salve amnis laudate agris, laudate colonis,
dignata imperio debent cui moenia Belgae,
amnis odorifero iuga vitea consite baccho,
consite gramineas amnis viridissime ripas!
naviger ut pelagus, devexas pronus in undas 5
ut fluvius, vitreoque lacus imitate profundo,
et rivos trepido potis aequiperare meatu,
et liquido gelidos fontes praecellere potu:
omnia solus habes, quae fons, quae rivus et amnis
et lacus et bivio refluus manamine pontus. 10
tu placidis praelapsus aquis nec murmura venti
ulla nec occulti pateris luctamina saxi:
non spirante vado rapidos properare meatus
cogeris, extantes medio non aequore terras
interceptus habes, iusti ne demat honorem 15
nominis, exclusum si dividat insula flumen.
tu duplices sortite vias et cum amne secundo
defluis, ut celeres feriant vada concita remi,
et cum per ripas nusquam cessante remulco
intendunt collo mulorum vincula nautae, 20
ipse tuos quotiens miraris in amne recursus
legitimosque putas prope segnius ire meatus!
tu neque limigenis ripam praetexeris ulvis
nec piger inmundo perfundis litora caeno:
sicca in primores pergunt vestigia lymphas. 25

I nunc et Phrygiis sola levia consere crustis
 tendens marmoreum laqueata per atria campum:
 ast ego despectis quae census opesque dederunt
 naturae mirabor opus non cura nepotum
 laetaque iacturis ubi luxuriatur egestas. 30
 hic solidae sternunt umentia litora harenae,
 nec retinent memores vestigia pressa figuras.
 spectaris vitreo per levia terga profundo,
 secreti nihil amnis habens: utque almus aperto
 panditur intuitu liquidis optentibus aer 35
 nec placidi prohibent oculos per inania venti,
 sic demersa procul durante per intima visu
 cernimus arcanique patet penetrabile profundi,
 cum vada lene meant liquidarum et lapsus aquarum
 prodit caerulea dispersas luce figuras: 35
 quod sulcata levi crispatur harena meatu,
 inclinata tremunt viridi quod gramina fundo,
 usque sub ingenuis agitatae fontibus herbae
 vibrantes patiuntur aquas lucetque latetque
 calculus et viridem distinguit glarea muscum. 40
 tota Caledoniis talis pictura Britannis,
 cum virides algas et rubra corallia nudat
 aestus et albentes, concharum germina, bacas,
 delicias hominum, locupletibus atque sub undis
 adsimulant nostros imitata monilia cultus. 45
 haud aliter placidae subter vada laeta Mosellae
 detegit admixtos non concolor herba lapillos.

Wednesday

In praise of the Moselle II (*Mosella* 75-124)

Intentos tamen usque oculos errore fatigant
interludentes, examina lubrica, pisces
sed neque tot species obliquatosque natatus,
quaeque per adversum succedunt agmina flumen,
nominaque et cunctos numerosae stirpis alumnus 5
edere fas aut ille sinit, cui cura secundae
sortis et aequorei cessit tutela tridentis.
tu mihi flumineis habitatrix Nais in oris
squamigeri gregis ede choros liquidoque sub alveo
dissere caeruleo fluitantes amne catervas. 10

 Squameus herbosas capito inter lucet harenas
viscere praetenero, fartim congestus aristis,
nec duraturus post bina trihoria mensis:
purpureisque salar stellatus tergora guttis,
et nullo spinae nociturus acumine rhedo, 15
effugiensque oculos celeri levis umbra natatu.
tuque per obliqui fauces vexate Saravi,
qua bis terna fremunt scopulosis ostia pilis,
cum defluxisti famae maioris in amnem,
liberior laxos exerces, barbe, natatus: 20
tu melior peiore aevo, tibi contigit omni
spirantum ex numero non inlaudata senectus.
nec te puniceo rutilantem viscere, salmo,

transierim, latae cuius vaga verbera caudae
 gurgite de medio summas referuntur in undas,
 occultus placido cum proditur aequore pulsus. 25
 tu loricato squamosus pectore, frontem
 lubricus et dubiae facturus ferculus cenae,
 tempora longarum fers incorrupte morarum,
 praesignis maculis capitis, cui prodiga nutat
 alvus opimatoque fluens abdomine venter. 30
 quaeque per Illyricum, per stagna binominis Histri
 spumarum indicis caperis, mustela, natantum,
 in nostrum subvecta fretum, ne lata Mosellae
 flumina tam celebri defrudarentur alumno.
 quis te naturae pinxit color! atra superne 35
 puncta notant tergum, qua lutea circuit iris,
 lubrica caeruleus perducit tergora fucus:
 corporis ad medium fartim pinguescis, at illinc
 usque sub extremam squalet cutis arida caudam.
 nec te, delicias mensarum, perca, silebo, 40
 amnigenos inter pisces dignande marinis,
 solus puniceis facilis contendere mullis:
 nam neque gustus iners, solidoque in corpore partes
 segmentis coeunt, sed dissociantur aristis.
 hic etiam Latio risus praenomine cultor 45
 stagnorum, querulis vis infestissima ranis,
 lucius, obscuras ulva caenoque lacunas
 obsidet. hic nullos mensarum lectus ad usus
 fervet fumosis olido nidore popinis.

Thursday

Epigrams, A Selection (*Epig.* 34, 80-81)

Ad Gallam puellam iam senescentem

dicebam tibi : " Galla, senescimus; effugit aetas,
 utere rene tuo casta puella anus est."
sprevisti, obrepsit non intellecta senectus
 nec revocare potes, qui periere, dies.
nunc piget, et quereris, quod non aut ista voluntas
 tunc fuit aut non est nunc ea forma tibi.
da tamen amplexus oblitaque gaudia iunge:
 da: fruar - etsi non quod volo, quod volui.

80 De Alcone medico qui haruspicem vaniloquum fecit

languenti Marco dixit Diodorus haruspex
 ad uitam non plus sex superesse dies.
sed medicus diuis fatisque potentior Alcon
 falsum conuicit ꝑꝑꝑꝑ haruspicium.
tractauitque manum uicturi, ni tetigisset:
 ilico nam Marco sex periere dies.

81 De signo Iouis tacto ab Alcone medico

Alcon hesterno signum Iouis attigit. Ille
 quamuis marmoreus uim patitur medici.
ecce hodie iussus transferri e sede uetusta
 effertur, quamuis sit deus atque lapis.

Friday

The Marriage Feast (Cena Nuptialis 3-5)

Exspectata dies aderat, dignisque hymenaeis
matres atque viri, iuvenes ante ora parentum
conveniunt stratoque super discumbitur ostro.

Dant famuli manibus lymphas onerantque canistris
dona laboratae Cereris pinguisque ferinae 5

viscera tosta ferunt. Series longissima rerum:
alituum pecudumque genus capraeque sequaces
non absunt illic neque oves haedique petulci
et genus aequoreum, dammae cervique fugaces.

Ante oculos interque manus sunt mitia poma. 10

Postquam exempta fames et amor compressus edendi,
crateras magnos statuunt Bacchumque ministrant.
Sacra canunt, plaudunt choreas et carmina dicunt.

Nec non Thraecius longa cum veste sacerdos
obloquitur numeris septem discrimina vocum. 15

At parte ex alia biformem dat tibia cantum.

Omnibus una quies operum cunctique relictis
consurgunt mensis, per limina laeta frequentes
discurrunt variantque vices, populusque patresque,
matronae, pueri, vocemque per ampla volutant 20
atria: dependent lychni laquearibus aureis.

Tandem progreditur Veneris iustissima cura,
iam matura viro, iam plenis nubilis annis,
virginis os habitumque gerens, cui plurimus ignem
subiecit rubor et calefacta per ora cucurrit, 25
intentos volvens oculos, uritque videndo.

Illam omnis tectis agrisque effusa iuventus
turbaque miratur matrum. Vestigia primi
alba pedis, dederatque comam diffundere ventis.

Fert picturatas auri subtemine vestes, 30
ornatus Argivae Helenae: qualisque videri
caelicolis et quanta solet Venus aurea contra,
talis erat species, talem se laeta ferebat
ad soceros solioque alte subnixa resedit.

At parte ex alia foribus sese intulit altis 35
ora puer prima signans intonsa iuventa,
pictus acu chlamydem auratam, quam plurima circum
purpura maeandro duplici Meliboea cucurrit,
et tunicam, molli mater quam neverat auro:
os umerosque deo similis lumenque iuventae. 40

Qualis, ubi oceani perfusus Lucifer unda,
extulit os sacrum caelo: sic ora ferebat,
sic oculos, cursuque amens ad limina tendit.
Illum turbat amor figitque in virgine vultus:
oscula libavit dextramque amplexus inhaesit. 45

Notes